

مجمع المفسرين

القرآن الكريم

مجمع المفسرين

مجمع المفسرين

مجمع المفسرين

موخره !

به نام خدای بخشاینده ی مهربان

سپاس خدای را که توفیق ارزانی داشت تا کلامش را از آغاز تا انجام به مدت هشت سال با تدبّر و تأمل بخوانم و در هر حرف و واژه اش تفکّر کنم و در فهم هر آیه اش بسی تعقّل . پیامبر گرامی اسلام و خاندان بزرگوارش را درود باد !

نخست برآن بودم تا گزارشی از این آسمانی نامه را به پارسی ناب گزارم ، و در این راستا ، بخش بزرگی از این خدای نامه را به پارسی ناب گزاردم ! سرانجام چنان دیدم که این پارسی نگاری ، اگر چه زیباست ، لیک دریافتن و بر تافتن آن ، توده هارا بسی دشوار است !

سپس برآن شدم تا گزارشی به دست دهم که « بن مایه و شنونده » فرگردها برای خواننده ، روشن و فزون بر این نکویی ، گزارشی رسا و روان باشد !

با این همه ، از دیر باز بر این باور بوده و هستم که قرآن کریم ترجمه ناپذیر است و هر که خواهد که داند قرآن چه فرموده باید که زبان قرآن را بیاموزد ! این حقیقت را در سال های ترجمه ، به عین الیقین دریافتم که برآستی قرآن ترجمه ناپذیر است !

اعجاز ادبی این کلام ربانی و راز و رمز ترجمه ناپذیری آن ، در ظرف و مظروف یا لفظ و معنا و مفهوم آن است ! واقعیت این است که هیچ ربانی در دنیا نمی تواند ظرف این مظروف آسمانی شود ! عظمت ، صلابت ، لطافت و شکوه کلام ربانی چنان است که گویی زیر آبخاری سرشار ایستاده ای و خواهی که آن آبخار را در چنگ بگیری که کاری محال است !

همین نارسایی و ناتوانی زبان هاست که وقتی آیه ای با آن صلابت و عظمت را ترجمه می کنی ، آن روح ، لطافت ، صلابت ، عظمت و خاصیت را در ترجمه نمی یابی و احساس نمی کنی ! قرآن در

چند جا به این حقیقت تصریح فرموده است که : « اگر قرآن را به زبانی نارسا و ناتوان نازل می فرمودیم ، مخاطبان می گفتند : چرا آیه هایش رسا و روشن نیست ؟ »^۱.

شگفتی و اوج اعجاز ادبی کلام ربانی ، همواره مترجمان و مفسران را ناتوان ساخته و هر مفسر و مترجمی کوشیده تا وجهی از وجوه معانی و مفاهیم قرآنی را به فهم و ظن یا که دانش اندک خویش دریابد ! به همین دلیل فهم ، دریافت ، تفسیر و ترجمه ی یک دستی از حروف ، واژگان ، اصطلاحات و در مجموع آیه های قرآن وجود ندارد !

علاوه بر این گاه ، با دریافت های بسیار شگفت انگیزی روبرو می شوی که بی گمان ، برون از حوزه ی خطابات قرآنی و معانی و مفاهیم آن است !^۲.

---

۱ - قرآن ۴۴/۴۱ + ۱۶/۱۰۳ + ۹۸/۲۶ .

۲ - مثلاً آیه ی ۲۲۳ سوره ی بقره که می فرماید : « نسائکم حرث لکم ، فاتوا حرثکم انی شئتم . و قدموا لانفسکم ... » دریکی از ترجمه های معاصر و رایج آمده است : « زنان شما کشتزار شما هستند ، پس ، از همه جا (و هرگونه) که خواهید به کشتزار خود درآیید ، و برای شخص خودتان (در بهره مندی از آنها) پیشدستی کنید ..... »^۱ و در پاورقی برای رساندن هرچه بیشتر معنا و منظور ! به این شعر نیز استناد شده است :

با لعبت شیرین خود آر می نخوری   دزدیده شراب با رقیبان نوشد^۲

من از این دریافت و ترجمه ، بسیار در شگفت شدم و کوشیدم منشاء آن را بیابم و یافتم . الکساندر رس (Alexander = Ross) در سال ۱۶۴۹ میلادی در ترجمه ای که از قرآن به زبان انگلیسی کرده ، آیه یاده شده را آن گونه که گذشت ترجمه کرده است^۲ ! همین ترجمه از انگلیسی به فرانسه نیز ترجمه شده^۳ و از نخستین ترجمه های قرآن به زبان انگلیسی و فرانسه به شمار می رود ! بی گمان مترجم محترم که به زبان فرانسه آشنا هستند ، از ترجمه ی رس (= ROSS) بهره جسته اند !

اما سزد که خواننده بداند « واو » در « و قدّموا » واو عطف نیست بلکه واو استثناست! و این آیه تنها یک بار در قرآن آمده و معنای آن چنین است: « و برای آخرت خویش توشه ای پیش فرستید ».

۱-ن.ک: قرآن مجید (ترجمه ی استاد محمد مهدی فولادوند) چاپ سوم (با تجدید نظر کامل) سال ؟ ص ۳۵. در مرداد ماه ۱۳۷۹ خورشیدی که این ترجمه را دیدم بی درنگ با استاد تماس تلفنی گرفتم و خطای دریافت را به ایشان عرض کردم. فرمودند: « بیا و ترجمه ی مرا ویرایش کن! » پوزش خواستم.

۲- ترجمه ی رس (= Ross) از آیه ی یاد شده چنین است:

223- your wives they are your tilth. Come ye then unto your tilth . if ye please consider ye ahead your progeny and fear ye Allah.(The Alcoran of Mahomet .by : Alexander Ross . London. 1649 . translated out of Arabique in to French)

این ترجمه جز زهر کلیسا و تحریف قرآن چیز دیگری نیست!

دیرینه ترین ترجمه ها از قرآن توسط کشیشان و شرق شناسان عبارتند از:

Alexander Ross/1649/. George Sale/1734/. J.M.Rodwell/1861/. E.H.Palmer 1880/. M.Pickthal /1930/. Richard Bell /1937/. A.J.Arberry/1955/.

واژه ی **فسق** و مشتقات آن در قرآن ، در هر آیه ای به معنایی آمده است . مثلاً در سوره ی مائده آیه ی ۳ می فرماید : « و ما ذبح علی النصب و ان تستقسموا بالاذلام ، ذلکم **فسق** ... » . در سوره ی انعام آیه ۱۲۱ می فرماید ک « و لا تاكلوا مما لم يذكر اسم الله عليه ، انه **فسق** » . در ترجمه های قرآن عموماً و ترجمه های معاصر رایج خصوصاً ، این **فسق** به معنای : « **عصیان ، نافرمانی ، بیرون رفتن از فرمان خدا ، فسق ، تبهکاری** » و تعبیری از این دست آمده است . نمونه : « و آنچه برای بتان سربریده شده و نیز قسمت کردن شما (چیزی را) به وسیله ی تیرهای قرعه ، این (کارها همه) نافرمانی (خدا) است »^۱ . « و از آنچه نام خدا بر آن برده نشده است مخورید ، چرا که قطعاً نافرمانی است »^۲ . « ... که این عصیان ورزیدن است »^۳ . « ... که عصیان است »^۴ . « ... بیرون رفتن از فرمان خداست »^۵ . « و البته خوردن آن بیرون رفتن از فرمان خداست »^۶ . « این کار فسق است »^۷ . « که آن فسق و تبهکاری است »^۸ .

نگارنده ، **فسق** در این دو آیه را با توجه به معانی متعدد فسق ، به معنای « **حرام شدن** » دریافته : « **ذلکم فسق** » یعنی « **این گوشت ها از حلیت افتاده و حرام شده است** » و « **انه فسق** » یعنی « **آن حرام است** » .

در سوره ی یوسف آیه ۴۹ می فرماید : « ثم یاتی من بعد ذلک عام فیه یغاث الناس و فیه یعصرون » . استاد فولادوند ، یعصرون را « آب میوه می گیرند »^۹ دریافته اند . مرحوم سراج نیز چنین دریافته اند : « در آن سال می فشرند آنچه افشردنی باشد »^{۱۰} . نگارنده چنین دریافته که **یعصرون** از **عصره** به معنای **ینجون** است . یعنی « در آن سال مردم می رهند » .

یا در آیه ۶۵ همان سوره می فرماید : « ... **ذلک کیل یسیر** » . استاد فولادوند چنین دریافته اند : « و این (پیمانه ی اضافی نزد عزیز) پیمانه ای ناچیز است »^{۱۱} . نگارنده چنین دریافته که منظور : بار اضافی شتر است که باری سبک است !

مشکل دیگر ، ارایه ی دریافت رسا و روشنی از ترجمه ی یک آیه است ! مثلاً در سوره ی لیل آیه ی ۱۹ می فرماید : « **وما لاحد عنده من نعمه تجزی** » . مرحوم پاینده چنین ترجمه کرده اند : « هیچ کس را نزد وی نعمتی نیست که پاداش داده شود »^{۱۲} . مرحوم قمشه ای این گونه ترجمه کرده اند : « و برای کسی نزد او حقی نیست که پاداش داده شود »^{۱۳} . مرحوم سراج به این صورت دریافته اند : « و نیست هیچ کس را نزد صاحب مال نعمتی و حقی تا آن عطا جزایش باشد »^{۱۴} . نگارنده این گونه دریافته است : « هیچ کس نیست که مالش را دهد تا در عوض ، نعمتی ستاند » .

۱-ن.ک:ترجمه ی فولادوند ۲- همان ۳- ترجمه ی مرحوم پاینده ۴- همان ۵- ترجمه ی مرحوم سراج ۶- همان
۷- ترجمه ی مرحوم قمشه ای ۸- همان ۹- ن.ک : ترجمه ی استاد فولادوند ۲۴۱ . کشیشان مسیحی نیز چنین

دریافته و ترجمه کرده اند : Then after that will come a year men will rejoice and press the grape .

۱۰- ترجمه ی مرحوم سراج ۲۴۳ ۱۱- ترجمه ی فولادوند ۲۴۴ ۱۲- ترجمه ی پاینده ۱۳- ترجمه ی قمشه ای ۱۴-
- ترجمه ی سراج .

آغاز این ترجمه ساعت هشت بامداد روز سه شنبه ؛ بیست و پنجم تیرماه سال یک هزار و سی صد و هفتاد و نه خورشیدی (۱۳۷۹/۴/۲۵) ، و انجام آن ؛ ساعت چهار عصر روز چهارشنبه ، بیست و ششم تیرماه سال یک هزار و سی صد و هشتاد و هفت خورشیدی (۱۳۸۷/۴/۲۶) بود . خدای را برانجام این گزارش سپاس باد !

حروف چینی این ترجمه را از آغاز تا انجام ، برای خشنودی خدا ، بانوی گرامی سرکار خانم پروانه ی سلامی انجام داده است سزد که از زحمات ایشان سپاس گزاری کنم !

محمودرضا افتخارزاده

تهران

آدینه: ۱۳۸۷/۴/۲۸ خورشیدی

شیوه ی کمک به چاپ این ترجمه:

پیش خرید حد اقل هزار جلد از این اثر ، جهت امکان چاپ آن.

Iranology11@gmail.com

Iranology12@gmail.com

info@fehrestesar.com

www.fehrestesar.com

iranologi.blogfa.com